

פורת, שכבר שירת לא פעם את נערי ה- חצר בפירסום ידיעות-מטעם.

לא פאציפיסטים. מה דחף את ליבנה והפרופסורים לחיבור הכרוז? הסביר אחד מהם בתקיפות: "בחדאי לא מטעמים פא- ציפיסטיים. פרופסור בובר הינו אמנם פא- ציפיסט ידוע, אך הוא הצטרף אלינו יותר מאוור." כאשר נשאל אם יש קשר בין הקבוצה הישראלית לבין תנועת איסור האטום של הפילוסוף האנגלי לורד ברט ראנד ראסל, השיב: "אין כל קשר, ואינו מתכננים ליצור כל קשר. בכלל, אין לנו עמדה אחידה בעניין החימוש האטומי ב- עולם. אנו רק נגד החרדת נשק אט מי לאזור שלנו, ונגד השימוש בו על-ידי כל צד שהוא באזור."

ליבנה עצמו הינו בעל רקע בטחוני מובהק, היה אחד ממניחי היסוד של הספי- רות הצבאית העברית. יחד עם אל"ם לסייה גלילי יסד את מערכות והיה עורכו הראי- שון, הגיש את התוכנית הראשון על אירגון המטכ"ל. גם כאשר ניגש לעניין איסור השימוש באטום במרחב, לא חדל להיות מודרך על-ידי חישובים בטחוניים.

אין צורך להיות פרשן צבאי גדול, או מדינאי מזהיר, כדי להבין חישובים אלה. המיוחד בנשק האטומי הוא מימדי ההרס שהוא גורם. אם תפרוץ מלחמה גרעינית במרחב, ייגרם ללא ספק נזק איום לכל מדי- נה שתהיה מעורבת בה. על ישראל תאיים סכנה של חלוקן. כי ישראל היא מדינה קטנה, שאוכלוסייתה ותעשייתה מרוכזות בצפיפות קיצונית.

בין חותמי הכרוז נמצאים פסיקאים, כימאים ומדעני אלקטרוניקה, שהתמחו ב- חקר הגרעין. הם יכלו לתפוס את מימדי הסכנה הצפויה למדינה כמו ישראל, ממל- חמה גרעינית. על כן היה מישקל לקריאתם לפירוט המרחב משק אטומי.

פצצה מצרית? מה כוחם של הער- בים? האם הם מסוגלים לייצר כוח גרעיני תוך שנים?

מכל המדינות הערביות, באה בחשבון בשלב זה רק מצרים. אמנם, הקימה מצרים מועצה לפיתוח האטום, ואף נמצאת בשלבי סיום של הקמת כור אטומי מחקרי, בדומה לכור הישראלי בנבי רובין. אך שום דבר לא התפרסם על כוחה הממשי, ובסקירות המתפרסמות בכתבי-העת המדעיים, אין היא נכללת בין המדינות בעלות הפוטנציאל הגרעיני-צבאי, כמו שחדיה, יפאן, גרמניה המערבית, סין העממית, שחייק, הודו, ברא- זיל וארגנטינה.

ידוע כי עוד לפני חמש-שש שנים עלתה במצרים השאלה אם לגשת לייצור נשק אטומי. מאז נידונה בעיה זו מספר פעמים, וכל פעם היתה החלטת המצרים שלילית. וזאת מתוך שלוש סיבות:

● ייצור פצצה אטומית — או רכישתה בכסף — הינו עסק יקר מאוד. הסכום המינימלי ההתחלתי, הנקוב בידי אנשי מק- צוע: 350 מיליון דולאר. הוצאה זו היתה מסכנת את תוכניות הפיתוח של מצרים, שמצבה הכלכלי-חברתי קשה ממילא.

● למצרים אין הכוחות הטכנולוגיים ו- המדעיים, הדרושים לייצור נשק גרעיני.

● ייצור או רכישת נשק גרעיני היה מחייב את מצרים להתקשר באופן מוחלט עם אחת המעצמות הגדולות של הגושים העולמיים, אף שאין בטחון שמעצמה זו היתה מסכימה לספק את הנשק המבוקש. בכך היתה נאלצת מצרים לחתור על עקרון הנייטרליות, ממנו הפיקה תועלת מדינית וחומרית רבה עד כה.

הדעה השקולה של פרשנים מדיניים היתה: מצרים לא תסתכן בייצור נשק גרעיני, אלא אם תראה את עצמה נאלצת להיכנס למירוץ-יוניון גרעיני.

על כן, אין בשלב זה סימן או הוכחה, כי מצרים מסוגלת לייצר פצצות אטום ב- עתיד הקרוב. אולם אם אין היא מסוגלת לייצורן — האם לא תוכל להשיגן ממקור אחר?

"סין תספק!" עד כה לא מסרה שום מעצמה אטומית (ארצות-הברית, ברית-ה- מועצות, אנגליה וצרפת) נשק גרעיני למדי- נה אחרת, ולוא גם המקורבת אליה ביותר. רוסיה, למשל, לא סיפקה נשק גרעיני לסין העממית, וחוקי ארצות-הברית מנעו מסירת אינפורמציה על ייצור פצצות אטום אפילו לבת-ברית כמו אנגליה. גם צרפת וגם אני- גליה נאלצו לפתח את פצצותיהן בכוחות עצמן.

על פי אותו הגיון, אפשר לקבוע כי אף אחת מארבע חברות המועדון האטומי לא (המשך בעמוד 7)

העם בצל האטום

"עובדה מעציבה של החיים בימים אלה היא, שכמעט כל אחד — כל מדינה תעשייתית או תעשייתית-למחצה — יכול לבנות כרוז גרעיני, כולל נשק גרעיני. הטכנולוגיה גיה הבסיסית מובנת היטב. הבעיות ההנדסיות נעשו פשוטות, והמחיר, שהיה כה כבד בימים הראשונים, הופחת לנקודה ש- אפשר לייצר באנג ב-500 מיליון דולר... דרוש רק מעט פלוטוניום, בעיקר כנפץ. האימה המייצרת או רוכשת כמה נפציפלו- טוניום יכולה להגדיל את עוצמתם עד כדי פצצות-מימן מחסלות-ערים."

קטע זה, שהופיע לפני כחודש בשבועון טיים האמריקאי, הוא רק האחרון מתוך שורה ארוכה של מאמרים מדעיים וידיעות עתונאיות, ולא רק באמריקה, על יכולתן של מדינות לייצר פצצה אטומית. במידה שהיו חילוקי-דעות בין כותבי המאמרים, היה זה רק סביב פרט אחד: מתי בדיוק תוכל מדינה נוספת לייצר את הפצצה. על עצם יכולתה הטכנית לעשות זאת באחת השנים הקרובות, לא היה עירעור.

פירוז גרעיני. על רקע זה מעניין היה לעקוב אחר ויכוח שהתפתח בישראל ב- משך הודשים האחרונים. הוא הגיע לידי עת הציבור הרחב באמצעות כרוז צנוע, שעליו חתמו כמה אישים ומדענים ישר- אליים. קרא הכרוז:

"אנו רואים סכנה לישראל ולשלום המזרח- התיכון באפשרות פיתוח נשק גרעיני בחבל עולם זה. הננו קוראים לציבור הישראלי לפעול בעוד מועד כנגד התפתחות איומה זו, על-ידי הצטרפות לשלוש התיבעות הבאות:

(א) הימנעות מייצור גרעיני-צבאי בכל ארץ מרוחב-יבשת, אם אפשר תוך הסכם הדדי.

(ב) בקשת פיקוח איום על האיזור, לשם מניעת ייצור גרעיני-צבאי.

(ג) הסתלקות המדינות המזרח-תיכוניות מרכישת נשק גרעיני בחוץ.

במקרה, פורסם הכרוז באותו זמן ש-17 מדינות ערכו בגיבנה ועידה לאיסור החרי- מוש הגרעיני. אחד מטעיפי סדר-היום ש- הוצע: קבלת החלטה מפורשת, שתכריז על המרחב כאזור מפורז מנשק גרעיני. אקטואליות זו זיכתה את קריאת אנשי- הרעה הישראליים בתשומת-לב רבה יחסית. **הפגישה בוטרה.** השבוע חזר נושא זה ועלה לחדשות. הפעם עמד במרכז ה- ידיעה המרובליציסט אליעזר ליבנה, אחד מ- יוזמי הכרוז. על פי הזמנת אגודת העתוני- אים, הופיע בבית סוקולוב בתל-אביב, לפני שה עם חברי תא הכתבים הצבאיים. באכ- סדרת הבית מצא חבורה מגוננת: מזכיר ה- אגודה: משה רון, הכתבים הצבאיים ונציג ממשלתי.

כל אלה היו טרודים בשאלה אחת: האם תתקיים הפגישה של ליבנה עם הכתבים הצבאיים?

כי עוד בבוקר קרה דבר מוזר: הופעל לחץ כבד ובלתי-ירגיל על ראשי אגודת ה- עתונאים לבטל את הפגישה. הפעיל את הלחץ גורם ממשלתי.

יושבי-ראש האגודה מיכאל אסף כסוף- הזקן, שהוכיח בחודשים האחרונים כי הוא יודע ללחום על עקרונות חופש-העתונות, נכנע הפעם לדרישת הביטול. הנימוק הפורמלי ששיטתו: פגישת ליבנה עם הכתבים ה- צבאיים נועדה להיות פגישה סודית, אשר תוכנה — ועובדת קיומה — לא יפורסמו. והנה, יומיים לפני מועד הפגישה, פורסם ב-ידיעות אחרונות, כי ליבנה עומד להיפגש עם תא הכתבים הצבאיים, כדי למסור להם אינפורמציה על פעולות הועדה הציבורית על סכנת החימוש הגרעיני במרחב.

על כן, טען הגורם הממשלתי, יש לבטל את הפגישה.

הכתבים הצבאיים, שעמדו על זכותם ל- קבל אינפורמציה מכל מקור הנראה להם, נאלצו לבסוף להיכנע להחלטת יו"ר האגו- דה ומזכירה הכללי, והפגישה בוטלה. אך כבר למחרת הועלתה דרישה לכנס את כל העתונאים לאסיפה כללית, לדון בכניעת ראשי האגודה לחץ משרד ממשלתי, שבצו- רה זו פגע ביסוד שעליו בנוי בית העתו- נאים: הזכות לאסוף אינפורמציה.

בעת הויכוח בבית סוקולוב, הכריז משה רון: "הידיעה (בידיעות אחרונות) פורסמה במתכוון כדי להכשיל את הפגישה." טענה זו מקבלת חיוקן מן העובדה, ש- מפרסם הידיעה לא היה אלא ישעיהו בן-

היא שונה. היא מיוחדת במינה

היא... "BLENDED"

תוצרת דובק - ערבות לטיב

פרסום דיו יעקבסון

העולם הזה, שבועון החופות הישראלי המערכת והמנהלה: תל-אביב, גליקסון 8, טלפון 226785, ת.ד. 136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, פין 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

הסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה של תל-אביב

האחורים בקפות האחלקה לחזקת Le צריות תל-אביב **ביתן** מכוניים להשגלה

מחלקה להכנה לבחינות בגרות ולמוקדמות טל. 231546 נפתחות כתות חדשות מוקדמות וצמבר מחלקה להכנה לבחינות בגרות ולמוקדמות בגרות דצמבר 62 מאי 63 פרטים והרשמה בשעות 5:00 - 8:00 בערב. תל-אביב. רחוב אנטוקולסקי 4 (ליד אבו גבירול-ארלוזורוב)